

CÁCH VIẾT TỌA ĐỘ ĐỊA LÝ TRÊN MẶT ĐẤT CỦA MỘT ĐIỂM VÀ VIỆC XÁC ĐỊNH ĐIỂM CỰC ĐÔNG TRÊN ĐẤT LIỀN CỦA VIỆT NAM

Nguyễn Thị Ngạn*

Tóm tắt

Trong một số tài liệu đang lưu hành hiện nay có sự không thống nhất khi viết tọa độ địa lý cũng như xác định điểm cực Đông trên đất liền của Việt Nam, điều này đã gây ra những khó khăn nhất định cho người đọc. Làm thế nào để viết tọa độ địa lý cho đúng và đâu là điểm cực Đông (điểm đón ánh nắng Mặt Trời sớm nhất trong ngày) của nước ta? Bài viết này sẽ đưa ra phương pháp xác định tọa độ địa lý và điểm cực Đông trên đất liền của nước ta một cách cụ thể, ngõ hầu giúp cho sinh viên đang học ngành địa lý và những người quan tâm hiểu rõ hơn về một số vấn đề liên quan đến địa lý của đất nước.

Từ khóa: tọa độ địa lý, mặt đất, điểm cực Đông, đất liền Việt Nam

1. Đặt vấn đề

Thông thường khi xác định vị trí địa lý và giới hạn lãnh thổ của một đơn vị hành chính, trong các tài liệu đều ghi tọa độ địa lý của điểm cực Bắc, cực Nam, cực Tây, cực Đông của đơn vị hành chính đó. Điều này giúp cho người đọc dễ dàng xác định được giới hạn lãnh thổ cũng như chiều dài, chiều rộng của đơn vị hành chính mà mình đang quan tâm. Hoặc cũng có nhiều tác giả của một số bài viết, khi muốn đề cập đến vị trí đặc biệt của của một điểm cụ thể nào đó thì họ cũng viết tọa độ địa lý của điểm ấy để nhấn mạnh điều cần nói. Ở những tài liệu mà chúng tôi đã đọc (gồm các tài liệu để giảng dạy và học tập về địa lý Việt Nam ở bậc Đại học, Cao đẳng, Trung học cơ sở và các tài liệu có liên quan đến địa lý Phú Yên), trong đó có cả

những tài liệu của các nhà địa lý và cả những tài liệu của các tác giả không phải là nhà địa lý, chúng tôi thấy chưa có sự thống nhất trong cách viết tọa độ địa lý của một điểm. Ngoài ra, liên quan đến tọa độ địa lý điểm cực Đông trên đất liền của Việt Nam, đã có sự không thống nhất giữa một số tài liệu, điều đó dẫn đến trong dư luận không biết chính xác đâu là điểm cực Đông trên đất liền của đất nước. Những điều này đã làm cho người đọc thấy khó hiểu hoặc không biết phải tiếp nhận vấn đề đó như thế nào cho chính xác.

Bài viết này sẽ giải quyết những thắc mắc nêu trên bằng cách trích dẫn những nguồn tài liệu khác nhau cùng viết về vấn đề này, sau đó sẽ đưa ra hướng giải quyết vấn đề một cách có cơ sở để đi đến phương án đúng.

2. Điểm qua một số tài liệu viết tọa độ địa lý và điểm cực Đông trên đất liền của nước ta

* ThS, GV Trường ĐH Phú Yên

Qua việc đọc các tài liệu (gồm các tài liệu để giảng dạy và học tập về địa lý Việt Nam ở bậc Đại học, Cao đẳng, Trung học cơ sở và các tài liệu có liên quan đến địa lý của Phú Yên), chúng tôi xin trích dẫn các cách viết tọa độ địa lý và điểm cực Đông trên đất liền của nước ta như sau:

2.1. “Nước Việt Nam nằm ở vị trí trung tâm khu vực Đông Nam Á, với các tọa độ trên đất liền $23^{\circ}22'$ Bắc trên sơn nguyên Đồng Văn (Xã Lũng Cú, Hà Giang) và $8^{\circ}30'$ Bắc tại mũi Cà Mau, $102^{\circ}10'$ Đông trên núi Pulasan (Xã Apa Chải, Lai Châu)^(*) và $109^{\circ}24'$ Đông tại bán đảo Hòn Gốm, tỉnh Khánh Hòa....” [6, tr.7]

2.2. “Đất nước Việt Nam.... Hệ tọa độ của phần đất liền... Điểm cực Bắc: $23^{\circ}27'$ B trên cao nguyên Đồng Văn tại xã Lũng Cú tỉnh Hà Giang. Điểm cực Nam: $8^{\circ}30'$ B tại mũi Cà Mau. Điểm cực Tây: $102^{\circ}10'$ Đ trên núi Pulasan tại xã Apa Chải tỉnh Lai Châu. Điểm cực Đông: $109^{\circ}24'$ Đ tại bán đảo Hòn Gốm, tỉnh Khánh Hòa...” [7, tr.6]

2.3. “Nước ta.... Tọa độ địa lý trên đất liền như sau:

Điểm cực Bắc $23^{\circ}23'$ B tại xã Lũng Cú, huyện Đồng Văn, tỉnh Hà Giang.

Điểm cực Nam $8^{\circ}30'$ B tại xã Đất Mũi, huyện Ngọc Hiển, tỉnh Cà Mau.

Điểm cực Tây: $102^{\circ}8'$ Đ trên núi Pulasan tại xã Sín Thầu, huyện Mường Nhé, tỉnh Điện Biên.

Điểm cực Đông: $109^{\circ}27'$ Đ tại bán đảo Hòn Gốm, tỉnh Khánh Hòa.” [5, tr.7]

2.4. “Hệ tọa độ địa lý phần trên đất liền của nước Việt Nam ta được xác định như sau:

Điểm cực Bắc ở vĩ độ $23^{\circ}23'$ B, kinh độ $109^{\circ}19'$ Đ tại xã Lũng Cú nằm trên cao nguyên Đồng Văn, huyện Đồng Văn, tỉnh Hà Giang.

Điểm cực Nam ở vĩ độ $8^{\circ}30'$ B, kinh độ $104^{\circ}50'$ Đ tại xã Đất Mũi, huyện Ngọc Hiển, tỉnh Cà Mau.

Điểm cực Tây ở vĩ độ $22^{\circ}25'$ B, kinh độ $102^{\circ}8'$ Đ tại xã Sín Thầu, huyện Mường Nhé, tỉnh Điện Biên.

Điểm cực Đông ở vĩ độ $12^{\circ}40'$ B, kinh độ $109^{\circ}28'$ Đ tại xã Vạn Thạnh trên bán đảo Hòn Gốm, huyện Vạn Ninh tỉnh Khánh Hòa.” [8, tr.12-13]

2.5. “Phần lớn mọi người đều có thể đọc trên bản đồ vị trí địa lý của Việt Nam. Đất nước này nằm trong phạm vi của $23^{\circ}22'$ B và $8^{\circ}30'$ B, kéo dài từ Lũng Cú (huyện Đồng Văn, tỉnh Hà Giang đến xóm Mũi, huyện Năm Căn tỉnh Minh Hải)^(*). Điểm cực Tây nằm ở $102^{\circ}10'$ KĐ (Xã Apa Chải, huyện Mường Tè, tỉnh Lai Châu)^(*) còn điểm cực Đông trên đất liền là ở $109^{\circ}24'$ KĐ trên bán đảo Hòn Gốm (tỉnh Khánh Hòa).” [11, tr.8]

2.6. “Hệ tọa độ địa lý phần trên đất liền của nước Việt Nam ta được xác định như sau:

Điểm cực Bắc ở vĩ độ $23^{\circ}22'$ B, kinh độ $109^{\circ}20'$ Đ tại xã Lũng Cú nằm trên cao nguyên Đồng Văn, huyện Đồng Văn, tỉnh Hà Giang.

Điểm cực Nam ở vĩ độ $8^{\circ}30'$ B, kinh độ $104^{\circ}40'$ Đ tại xã Đất Mũi, huyện Ngọc Hiển, tỉnh Cà Mau.

Điểm cực Tây ở vĩ độ 22°40' B, kinh độ 102°10' Đ tại xã Apa Chải, huyện Mường tè, tỉnh Lai Châu^(*).

Điểm cực Đông ở vĩ độ 12°40' B, kinh độ 109°30' Đ tại xã Vạn Thạnh trên

bán đảo Hòn Gôm, huyện Vạn Ninh tỉnh Khánh Hòa.” [9, tr.4]

2.7. Các điểm cực trên phần đất liền Việt Nam

Điểm cực	Địa danh hành chính	Vĩ độ	Kinh độ
Bắc	Xã Lũng Cú, huyện Đồng Văn, tỉnh Hà Giang	23°23' B	109°20' Đ
Nam	Xã Đất Mũi, huyện Ngọc Hiển, tỉnh Cà Mau	8°34' B	104°40' Đ
Tây	Xã Sín Thầu, huyện Mường Nhé, tỉnh Điện Biên	22°22' B	102°10' Đ
Đông	Xã Vạn Thạnh, huyện Vạn Ninh tỉnh Khánh Hòa	12°40' B	109°24' Đ

[4, tr.85] và [13, tr.120]

2.8. “Phú Yên có tọa độ địa lý từ 12°39'10” đến 13°45'20” vĩ độ Bắc và 108°39'49” đến 109°29'20” kinh độ Đông...” [10, tr.13]

2.9. “...tỉnh Phú Yên nằm ở phần Nam Trung Bộ, đoạn có bờ biển nhô xa nhất về biển Đông. Trên cảng Vũng Rô phía Nam tỉnh, ngọn Hải Đăng mũi Điện được tính là điểm cực Đông của đất nước với kinh độ 109°27', vĩ độ 12°53'...” [12, tr.75]

2.10. “Phú Yên là một tỉnh...giới hạn bởi tọa độ 12°39'10” đến 13°45'20” độ vĩ bắc, 108°39'45” đến 109°29'20” độ kinh đông...” [15, tr.3]

2.11. “Xét dưới góc độ địa lý, điểm cực Đông của Tổ quốc ta nếu tính trên đất liền là Mũi Đại Lãnh thuộc tỉnh Phú Yên...Mũi Đại Lãnh thuộc xã Hòa Tâm, huyện Đông Hòa nằm ở tọa độ địa lý 12 độ 53'48" độ vĩ Bắc và 109 độ 27'06" độ kinh Đông...”. [16]

2.12. “Phú Yên trải dài từ 12°42'36" đến 13°41'28" vĩ bắc và từ

108°40'40" đến 109°27'47" kinh đông.” [17]

2.13. “Phú Yên là tỉnh ven biển Nam Trung Bộ, nằm ở tọa độ địa lý 12°50'-13°42' độ Bắc, 108°41' – 109°23' kinh độ Đông.” [18]

Từ các trích dẫn về cách viết tọa độ địa lý của các đơn vị hành chính qua các tài liệu nói trên, trong phạm vi bài báo này chúng tôi đề cập đến 2 vấn đề chưa có sự thống nhất đó là: Cách viết đúng tọa độ địa lý trên mặt đất của một điểm và điểm cực Đông trên đất liền của Việt Nam.

3. Phương pháp viết tọa độ địa lý trên mặt đất của một điểm.

Trong các nguồn tài liệu đã nêu, có 2 cách viết tọa độ địa lý của một điểm, đó là:

+ **Viết cả kinh độ và vĩ độ**, ví dụ: Điểm cực Bắc ở vĩ độ 23°22' B, kinh độ 109°20'Đ. Cách viết này được thể hiện trong các tiêu mục 2.4; 2.6; 2.7; 2.9; 2.11.

+ **Chỉ viết vĩ độ đối với điểm cực Bắc, Nam và chỉ viết kinh độ đối với điểm cực Đông, Tây**, ví dụ: *Điểm cực Bắc: 23°23' B; Điểm cực Đông: 109°27' Đ*. Cách viết này được thể hiện trong các tiểu mục 2.1; 2.2; 2.3; 2.5; 2.8; 2.10; 2.12; 2.13.

Trước hết phải hiểu khái niệm về tọa độ địa lý.

Theo PGS.TS Lâm Quang Đốc (trường Đại học Sư phạm Hà Nội, một trong những nhà Bản đồ học hàng đầu Việt Nam hiện nay) thì: “*Vị trí của một điểm trên mặt Trái Đất được xác định bằng vĩ độ (φ) và kinh độ (λ); kinh độ và vĩ độ của một điểm trên bề mặt đất là tọa độ địa lý của điểm đó*”. [1,tr.53; 54];

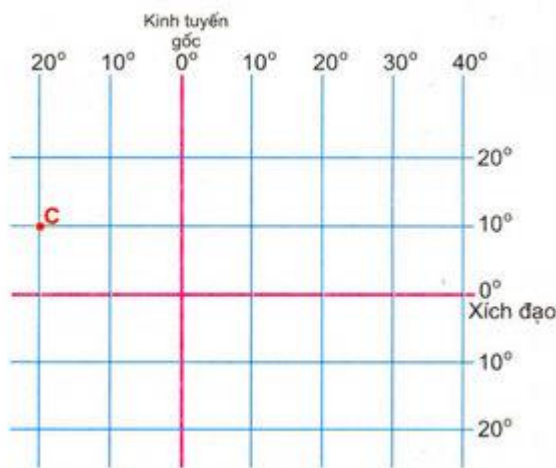
“... *Sau khi đã xác định kinh độ và vĩ độ của một điểm trên bề mặt đất, giới thiệu cho học sinh ghi tọa độ của một điểm: ghi kinh độ trước, vĩ độ sau*”. [1,tr.84]

Hay: “*Tọa độ địa lý: Số độ xác định vị trí của một điểm trên bề mặt quả*

địa cầu hoặc trên bản đồ (dựa vào kinh, vĩ độ)”. [3,tr.187];

“*Vị trí của một điểm trên bản đồ (hoặc trên quả Địa Cầu) được xác định là chỗ cắt nhau của hai đường kinh tuyến và vĩ tuyến đi qua điểm đó. ... Kinh độ và vĩ độ của một điểm được gọi chung là tọa độ địa lý của điểm đó*”. [2,tr.15,16]

Như vậy, qua các khái niệm về tọa độ địa lý nêu trên, thì khi viết tọa độ địa lý của một điểm chúng ta phải viết vĩ độ và kinh độ của điểm đó. Ví dụ: *Điểm cực Bắc của Việt Nam ở vĩ độ 23°22' B, kinh độ 109°20'Đ; hoặc cũng có thể viết: Việt Nam có điểm cực Bắc (109°20'Đ; 23°22' B); nếu chỉ ghi vĩ độ hoặc kinh độ của điểm đó sẽ làm cho người đọc khó hiểu. Ví dụ: Điểm cực Bắc ở vĩ độ 23°23' B; điểm cực Đông ở kinh độ 109°27'Đ; vì vĩ độ 23°23' B hay kinh độ 109°27'Đ chỉ là những đường kinh tuyến hoặc đường vĩ tuyến, không phải là một điểm nên không thể gọi là “điểm cực”*”.

Ví dụ về cách viết tọa độ địa lý đúng:

Điểm C có tọa độ địa lý: C (20°T; 10°B)

hoặc: Điểm C {20°T

{10°B

hoặc: Điểm C có tọa độ địa lý 20°T và 10°B.

Theo chúng tôi, khi đọc các tài liệu mà tọa độ địa lý của các điểm cực chỉ ghi vĩ độ hoặc kinh độ của điểm đó, ví dụ: “*Đất nước Việt Nam.... Hệ tọa độ của phần đất liền... Điểm cực Bắc: 23°27’ B trên cao nguyên Đồng Văn tại xã Lũng Cú tỉnh Hà Giang. Điểm cực Nam: 8°30’ B tại mũi Cà Mau. Điểm cực Tây: 102°10’ Đ trên núi Pulasan tại xã Apa Chải tỉnh Lai Châu. Điểm cực Đông: 109°24’ Đ tại bán đảo Hòn Gốm, tỉnh Khánh Hòa...*” [7, tr.6] thì chúng ta chỉ nên hiểu là giới hạn xa nhất về phía Bắc, Nam, Đông, Tây của lãnh thổ Việt Nam nằm ở các vĩ độ, kinh độ nêu trên.

4. Điểm cực Đông trên đất liền của Việt Nam

Trong các tài liệu 2.1; 2.2; 2.3; 2.4; 2.5; 2.6; 2.7 thì điểm cực Đông được xác định tại bán đảo Hòn Gốm, huyện Vạn Ninh, tỉnh Khánh Hòa; còn trong các tài liệu 2.9; 2.11 thì điểm cực Đông được xác định tại Mũi Đại Lãnh, huyện Đông Hòa, tỉnh Phú Yên. Hiện nay, trên một số báo chí và mạng Internet hay cả trong thông tin của Bộ đội Biên phòng Phú Yên^(**) thì việc xác định điểm cực Đông trên đất liền của Việt Nam cũng theo hai quan điểm như trên. Điều này đã gây ra những khó khăn, đặc biệt là với các bạn sinh viên ngành Địa lý trong nghiên cứu và học tập. Để tháo gỡ những khó khăn đó, chúng tôi xin trình bày quan điểm của mình về vấn đề này như sau:

- Theo lý thuyết, điểm cực Đông trên đất liền của Việt Nam chính là điểm (địa điểm, nơi, vị trí) thuộc phần đất liền nhô ra biển xa nhất. Điểm đó sẽ được xác

định bởi vị trí gặp nhau của một đường kinh tuyến có kinh độ lớn nhất thuộc phần đất liền Việt Nam với một đường vĩ tuyến nào đó.

- Trong các tài liệu của các tác giả viết về kinh độ điểm cực Đông trên đất liền của Phú Yên và Việt Nam, tôi thấy có sự sai lệch về số phút (’), số giây (”). Ở các tài liệu cùng cho rằng cực Đông của nước ta thuộc bán đảo Hòn Gốm thì tọa độ địa lý được viết trong các tài liệu đó cũng không có sự trùng khớp về số phút, số giây; trong các tài liệu cho rằng cực Đông thuộc mũi Đại Lãnh cũng tương tự như vậy và cũng không có chú thích để người đọc biết được tác giả sử dụng số liệu về tọa độ địa lý đó trên cơ sở nào để đảm bảo độ tin cậy. (Xem lại mục 2. của bài viết để thấy được sự sai lệch về tọa độ địa lý điểm cực Đông). Ở đây, tôi muốn nói thêm rằng, ở khoảng vĩ độ 12° - 13° B (nơi có 2 “*ứng cử viên*” cho điểm cực Đông) thì 1 độ kinh (bằng 60’) có chiều dài khoảng 100 km trên mặt đất, suy ra 1’ (bằng 60”) có chiều dài khoảng 1,8 km, 1” có chiều dài khoảng 30m. (Vì “*cung 1° trên đường xích đạo có chiều dài khoảng 111 km*” [1, tr.84]). Vậy chỉ cần có sự sai lệch đi một vài giây khi xác định tọa độ địa lý thì vị trí của điểm đó trên thực địa đã khác nhau. Chúng ta xem trong các tài liệu trích dẫn ở mục 2. và thấy rằng kinh độ của điểm cực Đông đã có sự sai lệch rất lớn về số phút: ở bán đảo Hòn Gốm nhỏ nhất là 109°24’Đ và lớn nhất là 109°30’ Đ; ở mũi Đại Lãnh nhỏ nhất là 109°23’ kinh độ Đông lớn nhất là 109°29’20” kinh độ Đông. Điều đó có nghĩa khi đọc các tài

liệu này, vị trí của điểm cực Đông ở đâu chúng ta cũng không có câu trả lời chính xác hoặc nên tin vào nguồn tài liệu nào?

- Theo chúng tôi, để trả lời câu hỏi này thì phải xác định chính xác nơi có kinh độ lớn nhất trên đất liền của nước ta là mũi Đồi hay mũi Đại Lãnh. Tìm đáp án cho vấn đề này, chúng tôi đã xác định tọa độ địa lý của điểm nhô ra biển xa nhất của bán đảo Hòn Gốm và mũi Đại Lãnh trên cùng một bản đồ, sau đó so sánh kinh độ của 2 điểm đó và đi đến kết luận. Bản đồ được sử dụng là bản đồ vệ tinh Google Earth (đây là bản đồ thể hiện các thông tin địa lý bằng hình ảnh 3D lấy từ ảnh vệ tinh và từ hệ thống thông tin địa lý GIS (Geographic Information System). Hiện nay, GIS chính là công cụ được Nhà nước ta sử dụng nhằm “*đáp ứng các nhu cầu cơ bản về thông tin trong quản lý Nhà nước và trong các hoạt động kinh tế - xã hội*” [trích dẫn lời của TS. Trần Bạch Giang, Vụ trưởng Vụ đo đạc bản đồ, Tổng Cục địa chính [20, tr.4)]. Google Earth cho phép chúng ta xem (có thể nhìn từ cự ly xa hoặc gần các đối tượng địa lý trên mặt đất) và xác định chính xác vị trí địa lý của đối tượng đó trên mặt đất bằng hình ảnh 3D (đối tượng đó có thể nhỏ bằng một ngôi nhà, một tảng đá...) và vị trí của mỗi đối tượng trên bề mặt đất đều được hiển thị tọa độ địa lý một cách rất chính xác.

Với chức năng trên của Google Earth, chúng tôi đã xác định vị trí và tọa độ địa lý của điểm nhô ra xa nhất về phía biển của Mũi Đồi (bán đảo Hòn Gốm - Khánh Hòa) và mũi Đại Lãnh (Phú Yên) và kết quả như sau :

+ Ở bán đảo Hòn Gốm: Tọa độ địa lý của điểm nhô ra biển xa nhất (A) được Google Earth hiển thị là $109^{\circ}27'41.24''\text{Đ}$; $12^{\circ}38'55.77''\text{B}$.

+ Ở mũi Đại Lãnh: Tọa độ địa lý của điểm nhô ra biển xa nhất (B) được Google Earth hiển thị là $109^{\circ}27'30.80''\text{Đ}$; $12^{\circ}53'43.97''\text{B}$ (Sai số có thể có khoảng 1’)

* Dưới đây là các hình ảnh minh họa (Các hình ảnh lấy từ Google Earth)

Hình 1. Một phần của Bán đảo Hòn Gốm

Hình 2. Phần nhô ra biển xa nhất ở Bán đảo Hòn Gốm

Hình 3. Vị trí điểm nhô ra biển xa nhất ở bán đảo Hòn Gốm

(Tọa độ địa lý của điểm nhô ra biển xa nhất (A) được Google Earth hiển thị là $109^{\circ}27'41.24''\text{Đ}$; $12^{\circ}38'55.77''\text{B}$)

+ *Ở mũi Đại Lãnh*: (Các hình ảnh lấy từ Google Earth)

Hình 4. Mũi Đại Lãnh

Hình 5. Vị trí điểm nhô ra biển xa nhất ở mũi Đại Lãnh

(Tọa độ địa lý của điểm nhô ra biển xa nhất (B) được Google Earth hiển thị là $109^{\circ}27'30.80''\text{Đ}$; $12^{\circ}53'43.97''\text{B}$)

Ghi chú: (*) Tên đơn vị hành chính lúc chưa tách tỉnh Phú Yên và Khánh Hòa.

(**) Qua tham khảo ý kiến của các chiến sĩ bộ đội Biên phòng Phú Yên

Từ đó, chúng ta thấy kinh độ điểm xa nhất về phía biển trên bán đảo Hòn Gốm (A) là $109^{\circ}27'41.24''\text{Đ}$ và kinh độ điểm xa nhất về phía biển trên mũi Đại Lãnh (B) là $109^{\circ}27'30.80''\text{Đ}$. So sánh ta thấy kinh độ của A lớn hơn kinh độ của B hơn khoảng $10''$ (khoảng trên 300m ở thực địa).

Như vậy, với kết quả như trên chúng tôi kết luận rằng: *điểm cực Đông trên đất liền của Việt Nam thuộc bán đảo Hòn Gốm, xã Vạn Thạnh, huyện Vạn Ninh, tỉnh Khánh Hòa*. Kết luận này cũng phù hợp với các tài liệu viết về Địa lý Việt Nam hiện nay đang sử dụng để giảng dạy và học tập môn Địa lý ở bậc Đại học, Cao đẳng và Trung học.

3. Kết luận

Nội dung bài viết đề cập một vài vấn đề có liên quan đến chuyên ngành Địa lý, hy vọng những kiến giải trên của chúng tôi sẽ giúp các bạn sinh viên, đặc biệt là sinh viên ngành Địa lý có sự hiểu biết cận kề về một số nội dung có liên quan đến môn học; đồng thời bài viết này cũng chia sẻ với những ai yêu thích, quan tâm đến địa lý của đất nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Lâm Quang Dốc, 2003, *Bản đồ học*, Nxb ĐHSP.
- [2] Nguyễn Dược (chủ biên), 2002, *Địa lý 6*, Nxb Giáo dục.
- [3] Nguyễn Dược – Trung Hải, 2001, *Sổ tay thuật ngữ địa lý*, Nxb Giáo dục.
- [4] Nguyễn Dược (chủ biên), 2004, *Địa lý 8*, Nxb Giáo dục.
- [5] Đỗ Thị Minh Đức, 2007, *Giáo trình Địa lý kinh tế - xã hội Việt Nam*, Nxb ĐHSP.
- [6] Vũ Tự Lập, 1999, *Địa lý tự nhiên Việt Nam*, Nxb Giáo dục.
- [7] Vũ Tự Lập (chủ biên), 1996, *Giáo trình Địa lý Tự nhiên Việt Nam*, ĐH Huế.
- [8] Đặng Duy Lợi (chủ biên), 2005, *Địa lý tự nhiên Việt Nam*, Nxb ĐHSP.
- [9] Đặng Duy Lợi – Nguyễn Thục Nhu, 1999, *Địa lý tự nhiên Việt Nam*, Nxb Giáo dục.
- [10] Nguyễn Hoài Sơn (chủ biên), 2012, *Di sản văn hóa Đá ở Phú Yên*, Nxb KH Xã hội.
- [11] Lê Bá Thảo, 1998, *Việt Nam lãnh thổ và các vùng địa lý*, Nxb Thế Giới.
- [12] Nguyễn Thị Thu Trang, Phan Thị Ánh Tuyết, *Văn hóa ứng xử của người Phú Yên với điều kiện Tự nhiên*, Thông báo Khoa học số 8, Trường ĐH Phú Yên.
- [13] Lê Văn Trường (chủ biên), 2007, *Tự nhiên – Xã hội và Phương pháp dạy học Tự nhiên – Xã hội (tập 1)*, Nxb Giáo dục.
- [14] Sở Khoa học công nghệ tỉnh Phú Yên, 2004, *Đặc điểm khí hậu thủy văn tỉnh Phú Yên*.
- [15] Ủy Ban nhân dân tỉnh Phú Yên, 2003, *Địa chí Phú Yên*, Nxb Chính trị Quốc gia.
- [16] Việt báo, 2007, *Những nơi đón năm mới sớm nhất*. (Trên mạng Internet)
- [17] Wikipedia tiếng Việt (Trên mạng Internet).
- [18] Ủy ban dân tộc – Cổng thông tin điện tử (CEME.GOV.VN)
- [19] Ủy ban dân tộc tỉnh Phú Yên – Trang tin điện tử (ngày 7/5/2009)
- [20] Nguyễn Thế Thận, 2002, *Cơ sở hệ thống thông tin địa lý*, Nxb KH&KT.

Abstract

How to record the geographic coordinates of a point and the identification of the extreme east point of Vietnam mainland

According to some current reference resources, there is no consistency in the ways of recording the geographic coordinates as well as how to locate the extreme east point of Vietnam mainland. This definitely causes some problems to the readers. Thus, which is the best way to record the geographic coordinates and where is the extreme east point (the place to welcome the earliest sunrays in a day) of Vietnam mainland? This article will present a clear method of identifying geographic coordinates and the extreme east point of our country, aiming at helping students majoring in Geography and those who are concerned to comprehend such geographically relating issues.

Key words: *geographic coordinates, mainland, extreme east point, Vietnam*